

ONafhankelijk

Van de redactie

Er worden weer enorm veel boeken over Suriname gepubliceerd aan de overkant van de oceaan. Ditmaal vanwege 50 jaar Srefidensi. Veel belangstelling voor Suriname betekent boekpresentaties, ook hier in Paramaribo. Het is jammer dat al deze werken gemiddeld 20 Euro kosten (als speciale presentatieprijs SRD 800), wat toch een hele hap is uit je maandelijkse budget.

Boeken worden in Suriname vrijwel niet meer gekocht. Het is heerlijk zo'n nieuw, vers gedrukt exemplaar in je handen te hebben. Het ruikt zo lekker. Maar het is ons hier in het land van bomen (per slot van rekening ook nog de grondstof waar papier van wordt gemaakt) nog maar zelden gegund zo'n genot te mogen beleven.

De afgelopen twee weken heeft Jerry Dewnarain twee recente publicaties toegelicht. Allebei over meningen, indrukken en gevoelens van Surinamers over de onafhankelijkheid. De eerste was '50 JAAR SREFIDENSI. Portretten en verhalen over Suriname'. In 50 interviews wilde Enterprise Ambassadors Network Suriname, dat zich inzet voor welvaart en welzijn in Suriname, een beeld geven van hoe mensen de losmaking van de kolonie hebben ervaren. (Walburg Pers, 2025). Dezelfde uitgeverij (en organisatie) is verantwoordelijk voor '50 Surinaamse dromen. Verhalen van ambitie, inspiratie en doorzettingskracht.' Onder redactie van Grace Boldewijn, Chas Mijnaals en Gracilio Pigot. Met in beide boeken voornamelijk Surinamers aan de overkant van de oceaan. Op deze Literaire Pagina bespreken we een boek waarin vooral de stem van mensen in Suriname zelf doorklinkt. De presentatie was op 22 november 2025, in Spice Quest aan de Dr.J.F. Nassyslaan.

Kevin Headley

Het ontstaan

Onafhankelijk is een publicatie geïnitieerd vanuit Suriname zelf, door Kevin Headley van Stichting Skrifi en Sylva Koemar, vertegenwoordigster van Schrijversgroep '77. Uitgeverij Van Oorschot gaf eerder de bundel 'Prakserie' uit en benaderde Headly voor een project rondom 50 jaar Srefidensi. Menno Hartman vroeg hem om vijftig schrijvers bij elkaar te brengen, waarna Headley de samenwerking met Sylva Koemar aanging voor een gezamenlijke productie. Een mooie aanvulling kwam van Marko van der Wal, die aangaf dat dankzij de ondersteuning van het Letterenfonds en de Nederlandse Ambassade dit ambitieuze project gerealiseerd kon worden.

Het traject was intensief. Vijftig personen benaderen en hun verhalen verzamelen, is behoorlijk uitdagend, maar het is gelukt! Daarna is samen met Marko het redactieproces doorlopen. Ook dat kende zijn momenten, maar met goed overleg kwamen we erdoorheen en konden we het afronden. Wij zijn trots op de bundel, waarin verschillende aspecten van Suriname aan de orde komen, zoals geschiedenis, religie en sport, die samenkomen in het thema van de onafhankelijkheid.

'Vanuit verschillende invalshoeken en inzichten wordt in de bundel de onafhankelijkheid van Suriname, en vooral het na traject ervan, geanalyseerd. Waar zijn we? Waar willen we naartoe? Waar moeten we naartoe? Het is makkelijk om negatieve ontwikkelingen te benoemen sinds de onafhankelijkheid, maar moeilijker is het om het positieve te belichten en hoop te bieden. Laat deze bundel vooral dat laatste doen: positieve vooruitzichten bieden voor Suriname. Deze bundel, of-

ficieel getiteld 'ONafhankelijk: 50 schrijvers over 50 jaar Srefidensi', is een cadeau van Stichting Skrifi, Uitgeverij Van Oorschot, de redacteurs, de schrijvers en alle anderen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming — een cadeau aan de Republiek Suriname. Maar ook aan alle Surinamers en aan iedereen die Suriname een warm hart toedraagt, waar ter wereld zij zich ook bevinden.

Ik ben meer dan trots op het resultaat. Trots op de bijdragen. Trots om Surinamer te zijn', aldus Headley.

Eensgezind in diversiteit

In deze bundel zijn dus 50 schrijvers samengebracht. Naast de 'geëigende' personen, bekende schrijvers en dichters uit Suriname die we regelmatig zien optreden in Tori Oso, werden ook wetenschappers en onderzoekers benaderd. Mensen met geheel diverse achtergronden, aangevuld met enkele bekenden uit Nederland (en twee uit Curaçao), van wie de affiniteit met de 50-jarige Republiek afspat. Zoals de bijdrage van onze eigen Jerry Dewnarain. Natuurlijk komen er historische aspecten aan bod, van deze betwiste losmaking van het moederland. Sommigen wilden wel, anderen weer niet. Het valt ook op dat elke stem weer anders klinkt, vanuit een andere context komt en vanuit een ander perspectief is bijgedragen. Ook al raken de invalshoeken elkaar soms, deze verzameling is bijzonder divers van uitvoering. Enkele schrijvers kozen voor een fictief thema, andere hebben een semiwetenschappelijk stuk geproduceerd. Maar de gehele bundel is een lofzang op Suriname. Want over één ding zijn we het met zijn allen eens: je kunt niet om Srefidensi heen. Eenmaal moest het gebeuren. En dus maar in 1975. In de media horen we ook allerlei stemmen met diverse versies van hoe het proces politiek en intermenselijk is verlopen. Natuurlijk had je voors en tegens. Maar uit deze publicatie blijkt dat de oudere schrijvers de onoverkoombare problemen hebben geaccepteerd en met weemoed op de periode terugkijken, terwijl jonge mensen vol hoop Suriname een berg nieuwe kansen gunnen en in een betere toekomst geloven. Samen zullen we die moeten maken en deze bundel is een prachtige reflectie van hoe we dat eensgezind in diversiteit én met respect voor elkaar kunnen waarmaken.

Terug naar toen

In 1978, drie jaar na de Onafhankelijkheidsverklaring van Suriname, moest ik de plaats van het land bevechten. Een plaats tussen de keuzeonder-

werpen voor studie, wel te verstaan. Aan de Pedagogische Academie in Eindhoven was het niet vanzelfsprekend dat er Surinaamse schrijvers werden gelezen, of dat een lessenserie aardrijkskunde zou bestaan uit informatie over dat tropische land. 'Ze zijn toch onafhankelijk? Het is niet meer relevant voor het Nederlandse onderwijs.' Maar

omdat ik een vriend had uit Suriname die in Eindhoven studeerde, was het wel relevant voor mij. Zo veel mogelijk kennis opdoen over het land waar ik mijn toekomst zou doorbrengen, was toen een belangrijk doel. Want hij had gezegd dat hij terug zou gaan na zijn studie, om Suriname te helpen opbouwen. En zou ik niet meegaan?

Uiteindelijk zijn Astrid Roemer, Bea Vianen en Edgar Cairo in het literatuurverslag gekomen. Met Cairo heb ik nog even gecorrespondeerd en hij kwam optreden aan de Parklaan in Eindhoven.

Met zijn apintie, voor een grote groep ouderen van een culturele vereniging. Hij was blij te zien dat er in ieder geval een Surinamer in de zaal zat. Voor aardrijkskunde werd een lessenserie Suriname ontworpen, met een expositie voor de kinderen van voorwerpen: Inheems, Marron, Creool,

Hindostaan, van alles wat. Toen het hoofd van de school vroeg wat dat 'exotische' houten ding met lange pinnen toch was, haalde ik die door de 20 haren die hij over zijn kale hoofd had gedrapeerd. Een kam. Maar dan voor een afro kapsel.-

[Hilde Neus]

Wie schreef: Suriname

Ismene Krishnadath
Cynthia McLeod
Tanya Sitaram
Lucien Chin A Foeng
Iwan Brave
Larissa Schulte Noordholt
Reza Madhar
Audry Wajwakana
Stanley Betterson
Marijke van Mil
Kevin Coulor
Robby Parabirsing
Maggie Schmeitz
Hariandi Todirijo
Nita Ramcharan
Andy Truideman
Rita Tjien Fooh
Raj Mohan
Pater Toon
Jeffrey Quartier
Stefanie Parisius-Sewotaroeno
Sheshadhary Raghoedat Panday
Iraida Ooft
Hilli Arduin
Nina Jurna
Rudi van Kanten
Kevin Headley
Imran Taus
Sharda Ganga
Jerry Egger
Tanja Liew
Gina Griffith
Marciano Zalman
Steven Alfaisi

Nederland

Jeffrey Spalburg
Jonathan Tjien Fooh
Chris Polanen
Henna Goudzand
Carl Haarnack
Rita Rahman
Rienk van der Molen
Etchica Voorn
Bish Ganga
Bodil de la Parra
Yvette Kopijn
Guus Pengel
Mark Ponte
Michiel van Kempen

Curaçao

Germaine Jong Loy
Jerry Dewnarain

Surinamer

wat maakt mij een Surinamer?
als ik ben geboren in dit land?
mijn hart aan onze grond heb verpand?
vol groen en vruchtbaarheid
bomen, sula's die stromen
felle septemberzon op mijn huid
elk jaar keer op keer
bij elk regenachtig weer
"ey, het lijkt op december, yongu"

ben ik een Surinamer als
ik alle woorden ken van
opo kondreman un' opo!
onvertaald in mijn hoofd begrijp:
wans' ope tata komopo
ben ik een Surinamer
als mij wordt gevraagd
of ik zal strijden voor onze vrijheid
en ik zeg: "ja, daartoe ben ik bereid"
maakt dat mij een Surinamer?

maar...
ben ik ook een Surinamer
als ik S-U-R inruil voor een andere nationaliteit?
voorgoed vertrek en op mijn sterfbed beken
ik heb spijt, mijn daden waren in strijd
met wat ik in mijn hart voel
sterf ik alsnog als een Surinamer?

of ligt het aan wat ik doe vóór dit land
als ik bijdraag aan de vooruitgang
in mijn hart weet: ik maak een plan
een plan dat zal leiden tot de ontwikkeling van Sranan
en Srananmang
moet dat de definitie zijn van een Surinamer?

want diep in mijn hart weet ik
waar wij ook naartoe gaan
nergens is voor ons zo fijn als hier

en ik weet
in dit land is niet alles perfect
nog niet

nog niet?
nooit niet?
ooit wel?

dat ligt aan ons
het omarmen van elke overeenkomst
samen werken aan die gouden toekomst
dat ligt aan ons
echt helemaal aan ons
en voor mij
is dat de definitie van een Surinamer.

[Stefanie Parisius-Sewotaroeno,
versie november 2025]